

MUZEUL DE ISTORIE — FACTOR DINAMIC IN APLICAREA POLITICII P.C.R. DE EDUCARE PATRIOTICĂ A MASELOR, DE FORMARE A CONȘTIINȚEI SOCIALISTE

de prof. dr. **FLORIAN GEORGESCU**,
directorul Muzeului Național de Istorie
al Republicii Socialiste România

În dezvoltarea istorică a României contemporane, perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român marchează — după cum se cunoaște — o etapă cu totul nouă, în mod pregnant definită, cu deosebire, prin ritmurile fără precedent de evoluție a societății noastre, prin multiplicarea și accelerarea progresului în toate sferele vieții economico-sociale și cultural-spirituale. Purtând — pretutindeni — amprenta personalității de excepție, a gândirii și activității prodigios afirmate ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, această perioadă — cea mai dinamică și mai fertilă din istoria României — este — cum, de asemenea, se știe — vremea unor remarcabile împliniri și în cultura acestei țări. Nenumăratele și prestigioase realizări își găsesc exprimare nu numai prin sporirea neconținută a tezaurului de valori spirituale — componentă esențială definitorie a civilizației noastre socialiste —, dar mai ales în funcționalitatea nouă și de tip superior pe care a dobândit-o cultura românească. Aceasta este manifest solicitată pe direcția formării unui om nou, cu un profil moral și cu o formație intelectuală, care să corespundă pe deplin societății noi — socialiste și comuniste — lipsită de exploatare, asigurând toate drepturile și libertățile fundamentale ale individului și colectivității, unei societăți în care științele sînt forță de producție și în care cultura apare componentă indispensabilă înseși evoluției social-istorice. Programul Partidului Comunist Român, adoptat de cel de-al XI-lea Congres, toate celelalte documente ale partidului sînt, în această privință, fără echivoc și constituie, pentru instituțiile și pentru oamenii de cultură din patria noastră, un îndrumar științific fundamental. Cu limpezimea de gândire și cu capacitatea nemăsurată de a sesiza faptul legic, obiectiv din mecanismul unei dezvoltări complexe — însușiri ce-i sînt atît de proprii —, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că „făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune și formarea unui om cu calități deosebite, cu o cultură înaintată, cu o concepție avansată”¹. Secretarului general al partidului îi aparține totodată și definirea — cuprinzătoare și profundă — a ceea ce va trebui să constituie omul de tip nou ; iar o atare definire ne deslușește nouă, oamenilor de cultură, cu toată precizia și claritatea, obiectivele către care avem a ne îndrepta,

¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate*, voi. 8, Edit. Politică, București, 1974, p. 124.

direcțiile de acțiune pe care avem a le urma. „În viziunea noastră — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — omul nou, constructor al socialismului și comunismului, trebuie să fie stăpîn pe cele mai înaintate cuceriri ale științei, ale cunoașterii umane, să se caracterizeze prin înalte virtuți politice și morale, prin pasiune pentru muncă și creație, prin îndrăzneală în gîndire și acțiune, prin cutezanță în promovarea noului în întreaga viață socială, prin fermitate în lupta pentru dreptate și adevăr, pentru înfăptuirea principiilor eticii și echității socialiste, prin hotărîrea de a lupta cu abnegație și vitejie pentru apărarea cuceririlor revoluționare, a integrității și suveranității patriei, a cauzei comunismului în patria noastră“². Precizările din urmă ale secretarului general reliefează, în același timp, faptul că o componentă fundamentală a omului de tip nou o constituie patriotismul său, înțeles ca un complex de însușiri și de atitudini, pe care, de altfel, tot tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a definit magistral în expunerea prezentată la 2 iunie 1976, la Congresul educației politice și al culturii socialiste. Din ansamblul preceptelor ce alcătuiesc concepția secretarului general al partidului despre patriotismul socialist reliefăm — interesînd nemijlocit tema noastră — teza potrivit căreia cunoașterea istoriei naționale și evocarea ei prin mijloace multiple și diverse reprezintă o sursă fecundă și eficientă pentru cultivarea dragostei și devotamentului față de patrie, partid și popor. „În educarea socialistă a maselor — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — cunoașterea istoriei proprii constituie un factor important al dezvoltării conștiinței de sine a poporului“³.

★

Obiectivele majore, de însemnătate cu adevărat istorică, pe care Partidul Comunist Român le-a încredințat frontului culturii românești în perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate angajează — deschis și plenar — și muzeele, ca instituții științifice și cultural-educative. În aplicarea politicii partidului, de educare patriotică a maselor, de formare a conștiinței socialiste, muzeele sînt solicitate ca factor dinamic, pe direcția formării unui larg orizont de cunoaștere al publicului, prin difuzarea celor mai înaintate cuceriri ale științei, pentru propagarea unor concepții avansate despre lume și societate, pentru cultivarea dragostei fierbinți și a devotamentului fără limite pentru patrie.

În ansamblul celor peste 380 de muzee existente astăzi în Republica Socialistă România, obiective specifice revin *muzeelor cu profil de istorie*. Nimic nu definește mai bine, mai precis și mai clar strategia științifică și de propagandă a acestor muzee decît teza secretarului general al partidului privitoare la comandamentele actuale ale activității politico-educative în ansamblu. Această activitate — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — „trebuie să pornească de la cunoașterea trecutului de luptă revoluționară a poporului nostru, să se bazeze pe tradițiile culturii lui progresiste, ale culturii progresiste și revoluționare mondiale.

² *Ibidem*, vol. 13, p. 96—97.

³ Nicolae Ceaușescu, *Expunere cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului în România, prezentată la Congresul educației politice și al culturii socialiste — 2 iunie 1976*, Edit. Politică, București, 1976, p. 47.

Nu trebuie uitat că felul de a trăi și gândi al poporului a constituit și va constitui întotdeauna temelia dezvoltării culturii cu adevărat înaintate. Trebuie să adăugăm de aceea, la creația prezentului, creația trecutului, dând prețuirea cuvenită marilor înfăptuiri ale înaintașilor noștri, moștenirii înaintate a mișcării noastre revoluționare“⁴.

Unor asemenea imperative sociale și ideologice, culturale și educative caută să le răspundă și muzeele de istorie, realizând în fapt — prin valorificarea pleneră a patrimoniului de mărturie documentare de care dispun, prin acțiunea de instruire și educare a maselor — obiectivele politicii partidului, de formare a unui om nou, cu nivel de cunoaștere în neconținută deschidere, cu concepții înaintate, cu profil etic superior și mai ales animat, în toate acțiunile sale, de patriotism.

Angajând muzeele de istorie în ampla operă cultural-științifică și propagandistică, de făurire a unei noi conștiințe sociale — superioară, în scara de evoluție a gândirii și eticii umane —, Partidul Comunist Român a călăuzit instituțiile noastre pe direcția transformării lor înșile în organisme științifice și instructiv-educative cu funcțiuni complexe, cu sferă de activitate cuprinzătoare, cu capacitate de afirmare largă și eficientă.

Din multitudinea aspectelor care definesc acest proces — al mutațiilor profunde, de structură și de orientare, înregistrate de muzeele de istorie — două fapte credem că se cer cu deosebire consemnate :

Întii — că, sub îndrumarea atentă și permanentă a partidului, muzeele de istorie au depășit, deplin și definitiv, stadiul unor instituții cu funcții limitate (mărginindu-și preocupările doar la acțiunea strictă de conservare a unor valori), ele devenind instituții științifice și cultural-educative, cu atribuțiuni complexe, între care opera de valorificare a patrimoniului e subordonată unui obiectiv calitativ superior, cel al înriuririi conștiinței individuale și colective. Este, aceasta, cea mai de seamă cucerire pe care muzeele României contemporane au dobândit-o în anii construcție socialiste și care — cu deosebire în ultimii cincisprezece ani — a situat pe o treaptă superioară însăși statutul muzeului și al lucrătorilor săi.

În al doilea rând — se cere consemnat faptul că *ampla activitate de îndrumare de către partid a cercetării istorice din țara noastră* — și care s-a soldat, cum bine se știe, cu precizarea și clarificarea problemelor fundamentale ale dezvoltării societății omenești de pe teritoriul României din cele mai vechi timpuri și pînă în imediată contemporaneitate — a avut și are răsfrîngeri nemijlocite și dintre cele mai favorabile asupra muzeelor de istorie. Acestea au fost astfel în măsură să-și organizeze expozițiile permanente pe baza unor tematici științific fundamentate, clare și cuprinzătoare, fapt care a asigurat nu numai creșterea valorii documentare a muzeelor noastre, dar, mai ales, amplificarea valențelor instructiv-educative, capacitatea de a se afirma mai eficient ca factor dinamic în aplicarea politicii Partidului Comunist Român, de educare patriotică a maselor, de făurire a conștiinței socialiste.

Transformarea muzeelor de istorie în instituții științifice și cultural-educative — cu obiective bine definite pe direcția lărgirii orizontului de

⁴ Nicolae Ceaușescu, *Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român*, Edit. Politică, București, 1977, p. 93.

cunoaștere a publicului, de cultivare a sentimentelor patriotice și a celor mai valoroase tradiții de luptă și de creație ale poporului nostru și de făurire a unei noi conștiințe sociale, precum și organizarea expozițiilor permanente pe baza unor tematici orientate de concepția Partidului Comunist Român în toate problemele fundamentale ale istoriei patriei — constituie factorii care asigură instituțiilor muzeale un rol de prim ordin în viața cultural-științifică a patriei, în promovarea politicii culturale a partidului.

Structura patrimoniului de care dispun, problematica abordată de expozițiile permanente, modalitățile specifice în care evocă dezvoltarea societății omenеști de pe teritoriul țării asigură muzeelor de istorie o multitudine de posibilități în direcția instruirii publicului, a îmbogățirii nivelului său de cunoaștere, a formării și consolidării concepției avansate despre lume și societate, în cultivarea sentimentelor patriotice.

Departate de a aborda exhaustiv o asemenea problemă, selectăm doar câteva dintre elementele de substanță pe care muzeele de istorie le introduc și le promovează în activitatea lor curentă, transpunînd în fapt obiective cu caracter politico-ideologic și cultural-științific încredințate de partid instituțiilor și lucrătorilor din frontul culturii.

Prezentînd, astfel, dezvoltarea societății omenеști de pe teritoriul României drept succesiunea unor formațiuni economico-sociale ca rezultat al acțiunii unor legi obiective ale evoluției sociale — reflectînd, ca atare, însăși concepția partidului nostru asupra istoriei în general și a României, în special —, muzeele își aduc partea lor de contribuție la difuzarea, la formarea în conștiința publicului a unei viziuni profund științifice asupra trecutului, prezentului și mersului înainte al umanității, alăturîndu-se altor mijloace și modalități de combatere a teoriilor idealiste, fataliste ori limitat-economice privitoare la mecanismele dezvoltării istorice.

Evocînd, apoi, în sălile de istorie veche, prin mărturia documentare autentice și prin-o interpretare științifică, materialistă a lor, procesul antropogenezei — în ipostazele pe care acesta le-a cunoscut în aria carpato-danubiano-pontică —, muzeele de istorie se afirmă ca factori eficienți de formare a unor concepții ateiste, de combatere a miturilor biblice, a oricăror teorii clericaliste privitoare la apariția omului pe pămînt. Prin aceasta instituțiile noastre își aduc, de asemenea, contribuția la politica P.C.R. de formare a unui om nou cu concepții avansate, eliberat tot mai mult de povara multiseculară a ideologiei retrograde, religioase.

Înfățișînd masele largi ale publicului în sălile expozițiilor permanente tezaurul atîtor și atîtor valori materiale și spirituale făurite de-a lungul mileniilor pe pămîntul României, și prezentîndu-le drept rodul activității permanent creatoare a oamenilor, a generațiilor ce s-au succedat aici de-a lungul timpului, muzeele de istorie sînt, astfel, tribuna de propagare a adevărului că munca a fost și rămîne izvorul oricărei avuții, că mersul înainte al unei societăți își are asigurate ritmurile numai direct proporțional cu eforturile creatoare și unite ale tuturor membrilor acelei societăți. Se afirmă în acest caz una dintre valențele educative ale muzeului de istorie — răspunsul clar și ferm angajat al instituțiilor muzeale la chemarea partidului, a secretarului său general, de a educa masele de oameni în spiritul muncii, al participării nemijlocite și active în opera de edificare a socialismului și comunismului.

Prezentînd în expozițiile de bază principalele momente revoluționare din istoria României, cauzele lor, forțele sociale participante și pe acelea care și-au asumat rolul conducător, dar, mai ales, înfățișînd revoluțiile ca produs legic și cu deosebire dinamizator al dezvoltării sociale, al progresului umanității, muzeele de istorie educă oamenii muncii din patria noastră în spiritul angajării depline pe calea transformărilor revoluționare, al participării militante la opera — revoluționară în esență și în toate ipostazele pe care le înfățișează — de edificare a societății socialiste.

Reliefînd, prin mărturiile documentare expuse, rolul determinant al maselor poulare în istorie, dar și aportul personalităților angajate prin activitatea și opera lor pe direcția progresului societății, muzeele de istorie prilejuiesc maselor de vizitatori nu numai justa înțelegere a mecanismului complex al evoluției umanității, ci, în același timp, le educă în spiritul ideii că fiecare om al muncii are — prin existența sa socială, ca parte inseparabilă a colectivității — rolul său în dezvoltarea ascendentă a patriei. Este, aceasta, contribuția muzeelor de istorie la promovarea ideologiei Partidului Comunist Român, potrivit căreia creșterea rolului maselor în toate domeniile vieții sociale — politic, economic și social-cultural — imprimă societății noastre socialiste un puternic dinamism, ducînd la progresul ei continuu, multilateral și rapid.

Demonstrînd, de asemenea, prin mărturii puternic probatoare existența și lupta comună, de-a lungul veacurilor, a românilor și naționalităților conlocuitoare în imensa vatră carpato-dunăreano-pontică și reliefînd cu deosebire faptul că numai unirea tuturor locuitorilor acestui pămînt, indiferent de naționalitate, a asigurat mersul înainte al societății noastre, muzeele de istorie sînt, și ele, purtătorul de cuvînt al politicii naționale, juste, profund democratice, promovate de Partidul Comunist Român, aducîndu-și astfel contribuția la făurirea unității de nezdruncinat a întregului nostru popor, a patriei noastre socialiste.

Un rol de primă dimensiune, de înaltă răspundere, dar și de onoare, pe care muzeele de istorie îl afirmă astăzi, mai ales evocarea misiunii istorice a clasei muncitoare din țara noastră, și în primul rînd a Partidului Comunist Român — ca stegar al luptei pentru împlinirea idealurilor de dreptate socială și libertate națională, ca principal făuritor al tuturor victoriilor obținute de poporul român în perioada contemporană a istoriei noastre naționale. Înfățișînd întregul drum de necurmată luptă revoluționară, străbătut de Partidul Comunist, rolul său de factor stimulator și conducător, de purtător al progresului în toate marile înclăștări pe care istoria României le-a cunoscut în ultimile sale decenii ; evocînd misiunea sa — victorios împlinită — de eliberator al poporului român de sub jugul tuturor nedreptăților sociale ; inițierea, organizarea și conducerea de către partid a revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă, iar apoi conducerea operei de edificare a societății socialiste — muzeele de istorie se manifestă ca factor activ în opera de cinstire a celor mai valoroase tradiții revoluționare pe care le afirmă istoria partidului, ca factor activ în cultivarea respectului, al dragostei și atașamentului fără de limite față de Partidul Comunist Român, ca expresie majoră și definitorie a conștiinței socialiste.

Se știe că Partidul nostru acordă o atenție deosebită educării oame-
nilor muncii în spiritul dragostei față de patrie și popor, patriotismul
fiind de asemenea o componentă fundamentală a conștiinței socialiste.
Este bine cunoscut și faptul că, din inițiativa și sub îndrumarea partidului,
în Republica Socialistă România acționează o multitudine de canale prin
care se efectuează educarea maselor largi populare în spiritul iubirii de
patrie. În acest cadru, muzeele de istorie se afirmă ca unul din factorii
cei mai importanți, ținând seama că însăși specificul patrimoniului de
valori de care dispun, conținutul expozițiilor permanente pe care le orga-
nizează în beneficiul publicului sînt axate pe unul din filioanele cele mai
consistente și mai frecunde de cultivare a patriotismului : ilustrarea dra-
gostei de pămînt și de neam a înaintașilor, lupta lor necurmată pentru
apărarea gliei strămoșești și pentru ființa a poporului român, reliefa-
rea celor mai valoroase tradiții ale luptei pentru progres social, pentru drep-
tate și neatîrnare. Oferind publicului vizitator, maselor celor mai largi
de oameni ai muncii, contactul nemijlocit cu măturile trecutului nostru
istoric și înlesnindu-i adevărata deslușire a semnificației acestora, muzeele
de istorie se afirmă drept o veritabilă școală a patriotismului, unul din
cele mai eficiente instrumente de formare a conștiinței socialiste.

Afirmarea muzeelor de istorie ca factor dinamic în aplicarea poli-
ticii Partidului Comunist Român, de educare patriotică a maselor, de
făurire a conștiinței socialiste presupune — în mod obiectiv, am spune —
necesitatea amplificării și optimizării funcției cultural-educative a acestor
instituții, în sensul permanentizării și diversificării relației muzeu-public.
Ținem seamă că în concepția partidului și secretarului său general, orice
activitate pe tărîmul culturii nu a fost, și nici nu poate deveni scop în
sine ; că orice activitate culturală se definește ca atare și dobîndește va-
loare socială numai în măsura în care este destinată oamenilor, colectivi-
tății. În această privință, și noi, lucrătorii din muzeele de istorie, sîntem
călăuziți de teza tovarășului Nicolae Ceaușescu, în viziunea căruia „răspîn-
direa științei și culturii în masele largi, ridicarea nivelului de cunoștințe
generale ale întregului popor reprezintă o premisă hotărîtoare pentru
atingerea stadiului superior al societății noastre — comunismul, pentru
crearea condițiilor ca oamenii să poată face să țîșnească din ce în ce mai
bogată izvoarele avuției materiale și spirituale ale patriei noastre“⁵.

**LE MUSÉE D'HISTOIRE — FACTEUR DYNAMIQUE POUR
LA MISE EN PRATIQUE DE LA POLITIQUE DU P.C.R.
D'ÉDUCATION PATRIOTIQUE DES MASSES, DE
FORMATION DE LA CONSCIENCE SOCIALISTE**

R é s u m é

*L'époque inaugurée par l'XI-ème Congrès du Parti Communiste Roumain
constitue en même temps une étape de considérables progrès dans la culture de la
Roumanie contemporaine.*

⁵ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*,
voi. 3, Edit. Politică, București, 1969, p. 148—149.

Ces progrès trouvent leur expression non seulement dans l'augmentation continue de trésor des valeurs spirituelles, mais aussi dans la nouvelle qualité, de type supérieur, acquise par la culture roumaine.

Les buts majeurs, d'importance historique que le Parti Communiste Roumain a confiés au front de la culture roumaine dans l'étape de l'édification de la société socialiste multiformement développée, engagent ouvertement et plénièrement les musées aussi, comme institutions scientifiques et culturelles éducatives.

Dans ce cadre, des objectifs spécifiques incombent aux musées d'histoire, qui, sous la direction attentive et permanente du parti, ont dépassé définitivement le stade d'institutions à fonctions limitées de conservation et sont devenues des établissements scientifiques et culturels — éducatifs à attributions complexes. En outre, il faut souligner le fait que l'ample activité de direction exercée par le parti dans le domaine de la recherche historique dans notre pays a eu et a des échos directs et des plus favorables pour les musées d'histoire.

La structure du patrimoine dont les musées disposent, les thèmes abordés par les expositions permanentes, les modalités spécifiques employées pour évoquer le développement de la société humaine sur le territoire de notre pays assurent aux musées d'histoire une multitude de possibilités d'instruire le public, d'enrichir son degré de connaissance, de former et consolider la conception avancée sur le monde et la société, de stimuler les sentiments patriotiques.

A ce propos, la communications met en relief quelques uns des éléments substantiels promus dans leur activité par les musées d'histoire, en contribuant de cette manière à la formation de l'homme de type nouveau, ayant des convictions scientifiquement fondées et des conceptions avancées.

En présentant le développement de la société sur le territoire de la Roumanie comme une suite de formations économiques et sociales, comme résultat de l'action exercée par des lois objectives de l'évolution sociale, les musées d'histoire contribuent à la formation dans la conscience du public d'une conception scientifique sur le passé. En évoquant le processus de l'anthropogenèse, les musées d'histoire répondent aussi des conceptions athéistes.

En présentant le trésor des valeurs matérielles et spirituelles créées à la longue sur le territoire de la Roumanie comme résultat de l'activité d'un grand nombre de générations, les musées d'histoire sont devenus une tribune de diffusion de la vérité que le travail est la source de tout bien, que le progrès d'une société est assurée seulement par les efforts createurs et solidaires de tous les membres de la même société.

Ainsi, les musées d'histoire ont un rôle bien défini dans l'éducation des masses de visiteurs dans l'esprit d'engagement total sur la voie des transformations révolutionnaires, les musées sont des porte-parole de la politique nationale juste, profondément démocratique promue par la Parti Communiste Roumain ; les musées sont un facteur actif dans l'oeuvre de conservation des plus précieuses traditions existantes dans l'histoire du parti de la classe ouvrière de notre pays.

L'affirmation des musées d'histoire comme facteur dynamique dans la mise en pratique de la politique du Parti Communiste Roumain, pour l'éducation patriotique des masse, pour la formation de la conscience socialiste, suppose, objectivement, la nécessité d'intensifier et de rendre meilleure la tâche culturelle-éducation de ces établissements.